

Delavci plačajo vsak drug petek datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrt leta K 8.—. Posamezna številka 80 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljajte na uredništvo in upravništvo Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6. II. nadst. Telefon št. 225.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po eno Krono, pri trikratni po 95 vinarja, pri šestkratni po 90 vin., pri celoletnih objavah po 85 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane mm vrstica K 1.— Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Delavska zbornica v Ljubljani.

Po naredbi ministrstva za socialno politiko se ustanove po vseh pokrajinskih glavnih mestih delavske zbornice. Delavska zbornica za Slovenijo bo imela svoj sedež v Ljubljani. Naredba določa, da naj zaenkrat razne delavske organizacije svoje zastopnike v zbornico imenujejo, kasneje pa, ko bo ta zbornica pripravila vse potrebno, posebno volilni kataster, se bodo izvedle volitve. Volilno pravico bodo imeli vsi ročni in duševni delavci, ki so podvrženi bolniškemu zavarovanju.

Delavska zbornica naj bi zastopala koristi delavskega razreda, posebno pazila naj bi posvečala socialni zakonodaji. Spopolniti bo morala bolniško in nezgodno zavarovanje, ugodila naj bi pot k starostnemu zavarovanju itd.

Jasno je, da bo ta zbornica le tedaj vršila svojo nalogo, ako bo sestavljena iz ljudi, ki imajo resno voljo delati za koristi delavnega ljudstva. Pa ne samo voljo bodo morali imeti, temveč kar je glavno: tudi znati in vedeti bodo morali, odkod prihaja zlo nad delavski razred, ker šele tedaj bodo mogli najti sredstva za odstranitev tega zla. Niti trenutek ne dvomimo, komu bo slovensko delavno ljudstvo pri volitvah izročilo vodstvo delavske zbornice. Naše organizacije so v zadnjih tridesetih letih v vročem boju in s strašnimi žrtvami priborile delavstvu sploh vse, kar danes ima, tudi to zbornico, ki se sedaj ustanavlja. Zbrale so pod svoje zastave cvet slovenskega delavstva, ki se bo pri vsakih volitvah znal uveljaviti. Skrajka, delavske zbornice bo vodil tisti, ki jih je izvojeval in to so naše organizacije.

Težkoče nastajajo le sedaj, ko je zastopnike za prvo zbornico treba imenovati.

Klerikalci in narodni »socialisti« vedo prav dobro, da ko bo dobilo delavstvo besedo o tem, kdo pojde v zbornico, da njih ne bo med njimi. Vedo natančno, da bo najmanj 80 odstotkov delavstva obsodilo njihovo žušmarjenje, ter bo volilo tiste zastopnike, katerim zaupa, s katerimi se skupno bori za izboljšanje delavnih pogojev. Ker to vedo, zato so se namenili, da vsaj za sedaj potom imenovanja dosežejo čim več zastopnikov. Pri razpravi, ki se je vršila zaradi porazdelitve zastopnikov v zbornico na posamezne organizacije, je imel duhovnik Komlanec drzno čelo trditi, da zastopa 18 tisoč organiziranih delavcev. Seveda je zahteval, naj mu vlada prizna temu številu primerno zastopstvo. Narodni »socialisti« istotako žele v kalnem ribarju in upajo, da bo prinesel spor tudi njim lepah dobičkov. Svojo taktiko so si urav-

nali tako, da podpirajo klerikalce proti nam. Ti ljudje, ki nimajo med delavstvom skoro nič zaslombe, naj bi dobili vkljub svoji maloštevilnosti moč v delavskih zbornicah? Svoje otročarije, ki jih uganjajo po svojih shodičih, naj zanesejo zdej v zbornico, katero bi na ta način degradirali za ljudovsko šolo ter ji odvzeli ves ugled in moč?!

Ne, tega ne bomo nikdar dopustili. Ko so se naši zastopniki uverili, da s takimi neresnimi ljudmi ni mogoče pametno se pogajati, — so predlagali, da naj se odločitev prepusti delavstvu, ki naj potem volitev dokaže, kateri organizaciji pripada. Klerikalci in narodni »socialisti« so proti tej zahtevi takoj zavržali. Pomagal ji je tudi »nevristranski« vladni zastopnik, češ da bi vzelo to preveč časa?! Ko nazadnje ni bilo nobenega izhoda in so nasprotniki svojo demagogijo tirali še naprej, so končno naši zastopniki s protestom zapustili razpravo. Naše zahteve so skromne v oči gled ogromne večine, katero predstavljajo naše organizacije. **Zahtevamo 75 odstotkov zastopnikov za naše organizacije in te moramo za vsako ceno dobiti, če ne, naj pa odločijo volitve!** Lahko je mogoče, da se tudi vlada sama postavi na stališče naših nasprotnikov, čeprav ve čisto natančno, kakšno moč predstavljajo naše in kakšno nasprotne organizacije. V tem slučaju bomo tudi vedeli, kaj nam je storiti. Naše delavstvo pa, ki ve, za kaj gre in ki ve, na kateri strani je pravica, naj se pripravi, da bo to svojo pravico branilo. Naši zapniki naj pojasnijo delavstvu igro naših nasprotnikov, ki hočejo iz važne socialno-politične institucije kakor je delavska zbornica napraviti žalostno spako, ki bi delavsko gibanje le osmešila. Podučite naj delavstvo da zahtevamo volitve, če pa te nikakor niso mogoče, pa našemu številu primerno zastopstvo. Pripravite delavstvo na skrajni odpor, ker sovražniki delavstva so s polno paro na delu! Za nas sta le dve možnosti: ali pravico ali brezobziren boj!

Volilem v ljubliansko obrtno sodišče!

Sodrug! Sodružice!

Jutri, v nedeljo, dne 11. septembra boste volili prisednike v obrtno sodišče.

Kdor je imel opravka pri tem sodišču, ta ve, kako velike važnosti je za delavca institucija obrtno sodišče.

Pri obrtnem sodišču velja glas delojemalca prav toliko kot glas delodajalca. Toda glas delavca bo obveljal v razsodbi obrtnega sodišča le tedaj, če bo zastopal delavske interese — pa akoravno le po svojih vestih — delavec, ki bo dal svojemu

mnenju primerne povdarka, to pa bo mogel storiti, le oni, ki so mu znane razmere v obratih, le oni, ki pozna vso brezmejno lokavost, premetenost podjetnikov in največjo bedo delavcev.

Volitev v obrtno sodišče se udeleži Strokovna komisija, kot edina poklicana predstavica delavstva, je sestavila v sporazumu z organiziranim delavstvom in njega organizacijami kandidatno listo naših najboljših in najvestnejših sodrugov.

Imena sodrugov sama jamčijo, da bo delavec, ki bo iskal pomoči, pravice pri obrtnem sodišču, našel v našem prisedniku najboljšega zagovornika in najvestejšega svetovalca.

Kandidati so sledeči:

I. Skupina: (veliki obrati, roza legitimacije in glasovnice).

Prisedniki: Ropret Ivan, strugar, Ljubljana; Kavčič Tomaž, mizar, Ljubljana; Marinšek Rudolf, usnjar, Ljubljana; Krašovic Franc, strojni stavec, Ljubljana; Bučar Franc, tob. delavec; Čaks Karel, pivovarniški delavec, Ljubljana; Cvajgar Matija, kemični delavec, Medvode; Vojska Matija, mizar, Ljubljana.

Namesniki: Lipovšek Štefan, mizar, Ljubljana; Selan Ivan, tovarniški delavec, Ljubljana; Zavri Jože, tob. delavec, Ljubljana; Klopčič Miha, sodar v pivovarni »Union«.

Prisednik vzklicnega sodišča: Zidan Ivan, livar, Ljubljana.

II. Skupina. (Mali obrati, bele legitimacije in glasovnice).

Prisedniki: Pokovec Josip, mizar, Ljubljana; Hadolin Lovro, krojač, Ljubljana; Keršič Ivan, mizar, Ljubljana; Klavžar Ivan, čevljar, Ljubljana; Omerzel Ivan, pekar, Ljubljana; Eriavec Martin, železostругar, Ljubljana; Nič Rudolf, krojač, Ljubljana; Čebular Jože, klepar, Ljubljana; Golar Jakob, mizar, Ljubljana; Gliha Franc, čevljar, Ljubljana.

Namesniki: Tomšič Bogdan, mizar, Ljubljana; Kratochvil Karel, pekar, Ljubljana; Blatnik Alojzij, pekar, Ljubljana; Štosar Franc, mizar, Ljubljana; Zrimšek Franc, krojač, Ljubljana; Marjek Ivan, mizar, Ljubljana.

Prisednik vzklicnega sodišča: Gašpari Anton, mizar, Ljubljana.

Ministrstvo za trgovino in industrijo (oddelek v Ljubljani) je odredilo, da se bodo vršile volitve deljeno, in sicer:

I. sekcija obseza občine Devico Marijo v Polju, Dobrunje in Podgorico.

Volilni kraj je Devica Marija v Polju.

II. sekcija obseza občine Moste Ježico in Črnuče.

Volilni kraj so Moste.

III. sekcija obseza občine Brezovico, Dobrovo, Log, Rudnik in Vič.

Volilni kraj so Glince (občina Vič).

IV. sekcija obseza občine Šmartno, Št. Vid in Zgornjo Šiško.

Volilni kraj je Št. Vid.

V. sekcija obseza občino Medvode.

Volilni kraj je Preska.

VI. sekcija obseza občine Grosuplje, Liplenje, Račno, Slivnico, Št. Juri in Šmarje.

Volilni kraj je Stranska vas (občina Grosuplje).

VII. sekcija obseza občine Iško loko, Iško vas, Pijavo gorico, Studenec, Tomišelj, Vrbljenje in Želimlje.

Volilni kraj je Studenec.

VIII. sekcija obseza ozemlje mesta Ljubljane.

Volilni kraj je Ljubljana.

I. Skupina, veliki obrati v veliki dvorani »Mestnega doma«.

II. skupina, mali obrati v mali dvorani »Mestnega doma«.

Opozorjamo Vas, sodrugi in sodružice, da se ravna pripadnost k posameznemu volišču odnosno volilnemu kraju po sedežu obrata, obrti, kjer ste zaposleni. Torej: kdor je recimo za krojaškega pomočnika pri mostru v D. M. Polju, ta more in mora voliti samo v D. M. Polju, pa četudi stannje morda v drugi občini.

Pazite na to, sodrugi, sodružice, da ne boste imeli nepotrebnih potov in morda celo zamudili volitve, ki se bodo vršile od 8. do 12. dopoldne in od 14. do 17. popoldne.

Seboj vzemite, sodrugi, sodružice, delavsko knjižico ali kako drugo izkazilo, na boste mogli izpričati svojo identiteto. teto.

Sodrugi! Sodružice! Storite svojo dolžnost! Udeležba pri volitvah je Vaša dolžnost, ki Vam jo nalaga disciplina organizacije. Vedite, da bodo sedeli za prisednike v obrtnem sodišču naši sodrugi le tedaj, če se boste vsi udeležili volitev in volili vsi kandidatno listo Strokovne komisije, postavljeno po posameznih strokovnih organizacijah.

Vsa pojasnila zaradi volitev v obrtno sodišče dobite v pisarni volilnega odbora, ki se nahaja v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6, II. nadstr.

Toraj na dan volitev, to je 11. septembra, vsi na volišče!

Volilni odbor.

Ali ne bo konec draginje?

Boljši časi, ponehanje draginje, ki ga nam obetajo nčjejo priti. Nasprotno opazamo, da draginja gre kvišku. Blagoslovljena dežela, ki bi morala nuditi dovelj živil in po zmernih cenah ter vse druge udobnosti za katere je v resnici ustvarjena ta zemlja, muči prebivalstvo z bedo, z gladovanjem in pomanjkanjem vseh življenskih potrebščin. Plače in mezde so v razmerju s predvojnimi razmerami mnogo prenzke in vendar narašča v zadnjem času draginja skokoma. Poznavalci trga pravijo, da utegne narasti draginja to jesen povprečno še za 25 do 30 odstotkov. Kakšne bodo življenske razmere, če še pomislimo, da se uveljavlja z vso naglico tudi nezaposlenost in nekaka splošna kriza v gospodarstvu!

Vsa gospodarska kapitalistična gosnoda žanje že tri leta kar na debelo; enkrat špekulira z valuto, enkrat z izvozom, enkrat s pokupovanjem poljskih pridelkov in njih zadržavanjem. Vse kaže, da vlada tej mali državici plutokracija (bogataši), sicer majhni, vendar pa dovolj krepki, da monopolizirajo ves domači in zunanji trg. Le na tak način je mogoče da imamo tako neznosne razmere za vse ono prebivalstvo, ki ne sedi v milijonih in si mora z rokami ali z umom služiti svoj borni kruh. Gospodarska politika v naši kraljevini gre za tem, da se pčtom izkoriščanja koncentrira čimvečji kapital v rokah prav majhnega kapitalističnega kroga žlahte vseh meščanskih političnih strank.

Cele vlake živine, žita, prašičev, lesa itd. izvažajo zlasti v Italijo ob horendnih dobičkih, dočim doma narašča draginja, od katere pa imajo dobiček le veleprocenti in prekupci ter banke, ki te kupčije posredujejo. Naši pridelki se izvažajo, da nastane pomanjkanje in ko ne bomo imeli za izvoz več blaga, pa nam bo Italija poslala trikrat predrage konzerve in markarone.

Gospodarska politika pri nas je očitno preračunana na to, da se narod izmozga do zadnje kapljice. Tako gospodarstvo pa ni po načelih pametnega narodnega gospodarstva, tembolji, ker presega že daleč meje dostojnosti in naravnost duševno in fizično uničuje delovni narod.

Gospodarsko kolo v tej povojni dobi se suče tako, da enkrat žanjejo domači kapitalisti, enkrat pa inozemski. Nikogar pa ni, ki bi energično napravil konec tem brezvestnostim. V tem oziru pa ne delamo prav nobene izjeme v obsojanju kapitalistov. Triletna izkušnja nas uči, da so pri tem izkoriščevalnem delu popolnoma enaki demokratski, klerikalni ali pa radikalni kapitalisti, zakaj postopante vseh teh strank nas je poučilo, da se izkoriščanje vrši ves čas obstoja države in po enih in istih načelih v korist mali skupini žlahte.

Čas bi bil, da se te razmere predručajijo. Država, če je res demokratična, mora pričeti čuvati interese splošnega naroda, ki ima gotovo pravico, da to zahteva.

Oderuška gospodarska politika ne more prinesiti blagostanja v državo; to bi morali vedeti vsi izobraženejši politiki, če bi jim šlo za blagostanje prebivalstva. Ker se pa ne zavedajo te svoje dolžnosti, bodo menda čakali, da jih narod sam pokliče na odgovornost, ker se končno le preveč igrajo s potrpljenjem ljudstva.

Na tem mestu vlagamo najodločnejši protest proti oderuški gospodarski politiki, ki jo vodijo ali hote ali iz nevednosti možakarji, ki odločujejo o usodi prebivalstva kraljevine SHS.

Delavske zbornice.

Stara zahteva organiziranega, zavednega delavstva se je uresničila. Delavska zbornica je ustanovljena z uredbo in upati smemo, da bo začela tudi skoro poslovati. Poslovati v prid in dobrobit delavstva.

Vsak se bo gotovo najprej vprašal: Kakšen dobiček bom imel od delavske zbornice. To je poglavitno in bistveno vprašanje in na to vprašanje najlažji odgovor.

Delavska zbornica je interesni zastopnik vsega delavstva.

Naloga delavske zbornice bo forej, zastopati vsikdar in vsepovsod interese delavstva. Naloga del. zbornice bo dalje, dat. poudarka delavskim zahtevam, izvajati delavskim težnjam zmago in pripomoči delavstvu do boljšega, lepšega in soičnejšega položaja.

Kajti, neštivilne so naloge delavske zbornice. Delavska zbornica bo morala sodelovati pri kulturnem, gospodarskem in socialnem pokretu delavstva.

Kdo bo zmogel te naloge? Delavstvo samo.

Celokupno delavstvo bo volilo in izvolilo v delavsko zbornico svoje zastopnike in teñ dolžnost bo, da bodo dali delavski zbornici življenja, uresničili njen namen in dokazali njen pomen.

Delavska zbornica je čisto delavska institucija. V delavski zbornici bo delavec sam, edin in absoluten gospodar. Zato bo pomenila delavska zbornica za delavstvo le toliko, kolikor bodo veljali delavski zastopniki v delavski zbornici.

Delavska zbornica mora biti kraj, kjer se bodo razpravljala vsa vprašanja, tičoča se delavčevega življenja in njegove družine.

V zvezi s temi vprašanji se bodo reševala in pretresala splošna gospodarska vprašanja.

Delavska zbornica se mora uveljaviti tako, da ne bo zagledal brez njenega odobrenja noben zakon luči sveta.

Pa še več! Delavska zbornica mora postati ona matica nas vseh iz katere bodo izšle pobude in inicijative. Zastopniki delavstva v delavskih zbornicah bodo najboljše vedeli, kaj manjka delavcu. Oni bodo najboljše vedeli, kje nas guli čevelj. In, čim glasnejši bomo v delavski zbornici s svojimi zahtevami, čim bolj bomo znali svoje zahteve utemeljiti in ovreči protidokaze nasprotnikov, tem lažja zmaga, tem lepši bo uspeh.

Kdo voli v delavsko zbornico?

Uredba pravi, da volijo v delavsko zbornico oni, ki so zavarovani za bolezen in nezgodo.

Ta določba ima sledeči namen: Oni, ki bo volil, torej oni, ki ima volilno pravico, bo nosil tudi stroške, ki so zvezani z vzdrževanjem delavske zbornice.

Prispevke za delavsko zbornico pa bo pobirala bolniška blagajna. Zakaj je tako urejeno? Zato, ker bi se sicer marsikdo poslužil dobrot delavske zbornice, vlekkel od nje in iz nje dobiček, ne utrpel pa bi pri tem nobene škode, ker bi se odtegnil prispevkom.

Čim pa se bo razširil krog zavarovancev bolniške blagajne, nezdodne zavarovalnice, se bo razširil tudi krog članov delavske zbornice.

Poudariti pa moramo to: industrijsko in obrtniško delavstvo je danes edino poklicano, da vodi boj proti izkoriščanju, izžemanju in izvojuje zmago delavskim zahtevam. V rokah industrijskega in obrtniškega delavstva bo uspevala delavska zbornica, sadov njihovega dela pa bodo jelažni tudi ostali, nezavarovani delavci.

Poglejmo samo slučaj: zavarovanje. Industrijsko in obrtniško delavstvo je zavarovano za bolezen in nezgodo. Ono pozna zavarovanja dobre strani. Ve pa tudi iz lastnih skušenj za vse pomanjkljivosti, nedostatke in le ono bo moglo načeti in začeti vprašanje izboljšanja bolniškega in nezdodnega zavarovanja.

Pa naprej: industrijsko delavstvo, stlačeno v zaduhle, človeka nevredne, temne in nezdrave luknje ve, kakšno zlo je stanovanjska beda. Kmečki delavec — kajžar, tega najbrže ne ve.

Torej: gočovo je pravilno in pravično, da imej volilno pravico v delavsko zbornico le oni, ki je zavarovan za bolezen ali nezgodo.

Volitve v delavsko zbornico bo izvedla delavska zbornica sama. Do izvedbe volitev pa bo poslovala začasna delavska zbornica. Ta začasna delavska zbornica bo štela 50 članov, katere bo imenoval minister za socialno politiko na predlog delavskih organizacij.

Strokovna komisija bo predlagala v delavsko zbornico svoje najboljše sodrugi in le v njihovih rokah bo delavska zbornica dosegala svoj namen in le v njihovih rokah bo delavska zbornica to, za kar je določena, to je interesna zastopnica delavstva.

Konferenca inšpektorjev dela.

Dne 17. do 21. avgusta 1921 se je vršila v Slavonskem Brodu konferenca inšpektorjev dela (obrtnih nadzornikov). Pečala se je konferenca v glavnem z vprašanjem pravilnika, tičočega se varnosti delavstva v industrijskih in obrtnih obratih ter novim delavnim redom. V nadaljnjem se je postavila konferenca tudi na stališče, da je polagati posebno važnost na uvedbo sistema delavskih zaupnikov v obratih po celi državi. Istotako se je konferenca pečala tudi z vprašanjem odprave delavske knjižice, katero naj bi se nadomestilo z navadno legitimacijo.

Kakor videti je bil dnevni red konference obrtnih nadzornikov zelo važen.

Poleg ministra za socialno politiko so se udeležili konference vsi inšpektorji dela, samo dveh ni bilo in „slučajno“ oba iz Slovenije. Gospoda Mihor iz Ljubljane in Dejak iz Celja sta ostala lepo doma. Oba gospoda sta „slučajno“ bila bolna! Gospod Mihor je „slučajno“ zbolel v zadnjem trenutku. Najbrže sta se oba gospoda zbal, da ne bi se jima v Slavonskem Brodu podaljšala nosova. Poslati pa zastopnike tudi nista smatrala za vredno, zato je znal gospod Mihor stvar že tako urediti, da je zmanjkalo časa.

Mnenja smo, da ima delavstvo pravico; zahtevati od gospoda Dejaka v Celju in od gospoda Mihorja v Ljubljani, da smatrata svoj urad resno ne pa za sinekuro. Zlasti gospodu Mihorju priporočamo, da prepusti svoje mesto rajše agilnejšemu človeku, človeku, ki se bo resno posvetil svoji prevzeti nalogi in ki se bo zavedal svoje dolžnosti. Sam naj pa gospod inž. Mihor prevzame morebiti tajništvo „Gospodstva Zvona“, kjer bo čisto gotovo bolj na svojem mestu.

Za ustanovitev ljudskega vseučilišča.

Ljudstvo potrebuje izobrazbe. To pa pridobi samo z učenjem, v šoli ali s samozobrazbo. V izobraževanju širših ljudskih slojev naprednih narodov pa igra zelo veliko vlogo ljudska univerza. V njej naj dobi slušatelj glavne osnovne pojme o človeških znanostih, na katerih je samemu mogoče graditi dalje in se samoizobraževati. Vsi napredni narodi imajo ljudske univerze. Tako Čehi, Nemci, Francozi, Angleži, Danci itd. Toda žalostno dejstvo je, da nimamo Jugoslovani ne ene ljudske univerze, kjer bi dobivali potrebno znanstveno podlago tudi širši narodni sloji. Zato nas je toliko bolj razveselila vest, ki smo jo prejeli iz Celja, da hoče „Klub naprednih slovenskih akademikov v Celju“ pričeti s kulturno gradbo ljudske univerze.

O ustanovitvi ljudske univerze smo prejeli iz Celja sledečo vest:

„Klub napred. slov. akademikov v Celju prirede od 12. septembra naprej vrsto stalnih predavanj v risalnici meščanske šole v Celju I. nadstropje), vedno ob pondeljkih ob pol 20. uri.

Predavanja bodo poljudno znanstvena in po možnosti vedno nazorna (ob slikah, aparatih itd.) ter iz vseh mogočih strok. Otvoritveno predavanje je 12. septembra ob pol 20. uri v meščanski šoli nasproti delavskega tajništva.

Stavbinskim delavcem na znanje.

Naznanjamo vsemu stavbinskemu delavstvu širom Slovenije, da je pričela poslovati nova strokovna organizacija stavbinskih delavcev pod imenom Unija stavbinskih delavcev za Slovenijo. Sedež Unije stavbinskih delavcev se nahaja v Celju, Vodnikova ulica št. 3, kamor naj se vsi zaupniki stavbinskih delavcev obračajo.

Ustanavljanje podružnic Unije stavbinskih delavcev je v polnem tiru.

Naprošamo tudi vse ostalo strokovno organizirano delavstvo, da v svojih krajih nahajajoče stavbinsko delavstvo na to dejstvo opozori.

V interesu stavbinskih delavcev samih je, da postane Unija stavbinskih delavcev močen in vpliven faktor.

Iz strokovne organizacije.

Vse podružnice usnarjev in čevljarjev naj sporoče vsak mesec takoj, koliko rednih članov imajo, v svrhu dobave časopisa Osrednjemu društvu usnarjev in sor. strok v Ljubljani.

Lesni delavci.

Izkaz vposlanih prispevkov za stavko lesnih delavcev v Ljubljani.

V Ljubljani nabranih po ss.: Osterman 148 K, Ambrož 188 K, Zupančič Rudolfu 20 K, Pokovcu 646 K, v tobačni tovarni po Zupan Josipu 189 K, Podružnice les. del.: Slov. Bistrica 40 K, Kočevje 66 K, Ptuj 272 K, Podružnica kovinarjev Jesenice 1313 K 80 vin. Nameščenci bolniške blagajne Murska Sobota 50 K. Nameščenci bolniške blagajne Novo mesto 20 K. Po sodrugu Lepku v Prevaljah 160 K, rudarji v Zabukovci 214 K, usnarji Maribor 130 K, kovinarji Kamnik 550 K, usnarji Slov. gradec 317 K 60 vin., oblačilni delavci Št. Pavel pri Preboldu 246 kron, usnarji Maribor 56 K, kovinarji Javornik 406 K, usnarji Ptui 507 K, čevljarji Maribor 150 K. Zahvaljujoč se za poslano podporo, prosimo vse one podružnice, katere nabiralnih pol še niso vrnile, da to nemudoma store. Živela delavska solidarnost!

Mezdna gibanja.

Maribor. Mariborski mizarji se nahajajo v mezdnem gibanju, zato naj nihče ne potuje tja, dokler gibanje ni zaključeno.

Maribor. Mezdno gibanje transportnih delavcev eksportnega društva v Mariboru je končano. Delavstvo je dne 16. avgusta t. l. vložilo spomenico glede zvišanja delavskih plač, dne 19. istega meseca so se vršila pogajanja, ki so za delavstvo povoljno izpadla. Težavno delo »Osrednjega društva« živilskih delavcev kaže uspehe na celi črti. Eksportno društvo (trgovina z jajci) v Mariboru je končno dovolilo sledeči povišek plač: 1. skla-

diščnik 30%, 2. delavci 20%, 3. delavke pa 10% poviška na dosedanjo plačo. Omenjeno delavstvo je organizirano v živilski stroki in moremo pričakovati v najkrajšem času tudi ostale sorodne stroke v naši sredi. Zato stopi delavstvo, v one vrste, kjer je za te rešitev!

Dogovor sklenjen dne 6. septembra 1921 v pisarni oddelka za socialno skrbstvo pokrajinske uprave v Ljubljani med odsekom velike usnjarske industrije na eni strani in drugi strani med zastopniki »Strokovne komisije«, osrednjega društva usnarjev in delavskimi zaupniki ob navzočnosti zastopnika oddelka za socialno skrbstvo komisarja g. dr. Skubca ter zastopnika ministrskega oddelka za trgovino in industrijo v Ljubljani g. dr. Borštnika. 1. Dosedanje plače se zvišajo za 20% (dvajset) vsem delavcem, zaposlenim v usnjarskih tovarnah, izvzemši delavce v čevljarski in kolekcijski delavnici. 2. Ta povišek se prične izplačevati s prvo sledečo plačilno periodo, to je od 5. septembra t. l. dalje. 3. Kot plačani praznik se prizna poleg dosedaj plačanih praznikov (25. december in 1. maj) še velikonočni ponedeljek. 4. Glede odpovednega roka veljajo določbe obrtnege reda, namreč, če delovni red drugače ne določa, velja 14dnevna odpoved. 5. Strokovne organizacije in delavski zaupniki v smislu naredbe deželne vlade št. 216 iz leta 1918 se priznajo. 6. Družinske doklade ostanejo neizpremenjene. 7. Vse dosedanje pogodbe, v kolikor s tem dogovorom niso izpremenjene, ostanejo v veljavi. 8. Tvrdba Indus prizna zvišanje mezd kakor drugi veleindustriji. Izplačevanje poviška mezde se ukine 20. t. m. če do tega dne ne pride pozitivna rešitev od ministrstva, vojne in mornarice, pri kateri je tvrdba Indus prosila povišanja kupne cene za čevlje iz naslova pogodbe od 20. maja 1921. Če pride tekom oktobra pozitivna rešitev, se izplača naknadno ta povišek. Oddelek za socialno skrbstvo bo posredoval pri ministrstvu vojne in mornarice v svrhu skorajšnje in povoljne rešitve. O rešitvi se obvesti »Strokovna komisija« potom socialnega skrbstva. Delavski zaupniki se zavežejo, da bo delalo delavstvo, ki ga zastopajo, kljub negativni rešitvi prošnje tvrčke Indus, in sicer za plačo kakor je bila pred dnevom tega dogovora. — Prebrano zaključeno in podpisano. — Odsek velike usnjarske industrije: Ing. Šuklje za Indus d. d. — Za Strokovno komisijo: Jože Gelmajer. — Za Osrednje društvo usnarjev: Anton Krajcer. — Zaupnika: Moze-tič, Martin Križi.

Shodi.

Podružnica lesnih delavcev v Ljubljani sklicuje na nedeljo dne 18. sept. t. l. ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani Mestnega doma **polletni občni zbor**. Dnevni red: Poročilo načelstva, tajnika, blagajnika in nadzorstva. Volitev novega odbora. Raznoterosti. Dolžnost vseh članov, je, da se zborovanja točno udeležijo.

Celje. V nedeljo dne 18. septembra t. l. se bo vršil ob 9. uri dopoldne v gostilni pri „Jelenu“ društven shod, ki je važen tudi za stavbinske delavce. Točna udeležba dolžnost.

Dopisi.

Celje. Žalostne razmere se gode pri nas, posebno pri g. Vechovarju, mizar-skemu mojstru. Tu je vposlenih 10 do 12

pomočnikov, izmed katerih niti eden ni organiziran, gorje pa tudi onemu, ki bi bil; še glavo lahko izgubi, kar se je enemu skoro pripetilo. Delovodja pri omenjeni tvrdki, sam pomočnik, kakor drugi, je najhujši. V delavnici se dela brez vsakega reda. Naipametnejše bi pač naredil podjetnik, da bi plačal svoje delavce, kakor bi se njemu zljubilo, potem bi se delavstvo kmalu spametovalo. Enake razmere vladajo pri firmi Planinec, Celje. Zatorej se opozarja sodruge, da nihče ne stopi pri teh podjetjih v službo. Popolnoma drugače pa je pri g. Putnikoviču, a žalibog se pomočniki ne zavedajo svojih dolžnosti, razen enega in mojstra samega.

Kapitalistična surovost! (Dopis iz Celja.) V Štorah pri Celju je šamotna tovarna, v kateri so delavci plačani po 180 do 250 vin. na uro. Ni čuda, da v tem podjetju ljudje od lakote in gladu pri delu padajo v nezavest vsled slabosti, ker nimajo zadostne hrane. Ena tretjina teh delavcev je vedno v bolnem stanju. Delavci so organizirani v strokovni organizaciji kemičnih delavcev. Zanje je organizacija vložila spomenico glede zvišanja plač že februarja meseca t. l. Tovarnar spomenici ni ustregel, na kar se je vložila druga spomenica, ki je ostala tudi brezuspešna. Nato se je organizacija obrnila na vlado v svrhu posredovanja; vlada je za 18. avgusta 1921 razpisala pogajanje, ki ga je vodil komisar soc. skrbstva g. dr. Skubic iz Ljubljane. Lastnik tovarne, g. Pertinač, se pogajanja ni udeležil, seveda nalašč ne, da ni treba nič dati. Njegov prokurist Nekermann je podpisal nekaj drobtinč po viška s pripombo, da mora obljubo fabrikant odobriti. Radi tega se je tem gospodom dal do 20. avg. rok za podpis pogodbe. Ko je 20. avgusta prišla deputacija pod vodstvom komisarja g. Skubica k Pertinaču, ga zopet ni bilo doma, ker se z avtomobilom okrog vozi v Rog. Slatini itd. Ob 11. dopoldne je milostljivi gospod po višek plače sploh odklonil. Ta gospod je zasmehoval organizacijo in vlado, pa mu je vse dovoljeno. — Opomba! Kdo je Pertinač? Vojni milijonar! Leta 1912. je bil nekvalificiran delavec v Vaidhofen a/lbs, Niževavstrijsko; v Galiciji je prodajal sol avstrijskim četam, sedaj je lastnik tovarne v Štorah, Laškem in Pečovniku rudnika. Ravno kar zida še eno tovarno v Celju. Lep kapitalistični tiran je to. V centralni pisarni Zrinjski Frankopanska ulica ima samo nemške moči nastavljene, ki jim plača od 4 do 8000 K mesečno. Pozivljamo vlado, da ukrene potrebne korake.

Stavka predilničarjev v Tržiču. Že dalje časa je bilo opažati v Tržiču nezadovoljstvo predilniškega delavstva vsled neznosnih razmer. Plača, ki jo je delavstvo imelo, ni zadoščala. Višek ogorčenja je pa zavladal v petek dne 1. t. m. Delavstvo je demonstrativno zapustilo delo in jasno povedalo, da mu je ljubše, ako pomrje gladu na cesti, kot da bi moralo umreti v tovarni. Na predlog organizacije oblačilnih delavcev je poverjeništvu za socialno skrb sklicalo za nedeljo ob 2. uri popoldan pogajanja, katera je vodil vladni komisar g. dr. Skubic ob navzočnosti okrajnega glavarja g. Žnidaršiča in tržiškega župana g. Lončarja, potem zaupnikov organizacije in sodr. Pečnika kot zapuščnika Osred. društva oblačilnih delavcev in podjetnika predilnice. Po vsestranskem pojasnjevanju in energičnem nastopu organizacije so gospodje pripoznali 20% povišanje draginjskih doklad. Na predlog sodr. Pečnika so pripoznali za-

upnike v tovarni in zagotovili, da vsled te stavke ne bodo izvajali nobenih konsekvenc napram delavstvu. Pri tem omenjamo še tržiškega župana in pa okrajnega glavarja, ki sta pri tej stavki pokazala vso svojo objektivnost in apelirala na gospoda podjetnika, da se naj položaj teh ubogih trpinov olajša. Da pa dokažemo vso lumparijo in zlobne namene klerikalcev, kar naj bo v svarilo vsem sodrugom in organizacijam, povemo, da so ti gospodje, ki hočejo biti delavski zastopniki, ki so stavili pred kratkim spomenico na podjetnika za 40% povišanje in to brez sporazumljenja z delavstvom, izvršili grdobijo s tem, da so par njihovih zapeljancev na čelu njim g. Cvikelj, tajnik krščansko - strokovne zveze, sklenili kravjo kupčijo v Ljubljani in tako prodali delavstvo za milostnih 10%. To je bil vzrok stavke, zakaj delavstvo te kupčije ni pripoznalo in je šlo v boj naslanjajoč se kesneje na organizacije oblačilnih delavcev. Ko so pa gospodje krščanski zastopniki delavstva uvideli, da je delavstvo spoznalo njihovo kupčijo, so se poskrili kakor zajci za grm in tudi g. Cvikelj je izginil kakor kaira. Gospoda okrog Novega Casa, ki ste izvršili kupčijo in ste izročili 600 predilničarjev, otrok in žena na milost in nemilost podjetniku potem, ko ste jih pogurali na cesto, bodite uverjeni, da Vam bo ta korak v Tržiču odprl glave, če ne, Vam bo pa delavstvo samo pokazalo, kam spadate. Po pogajanjih se je vršil shod celokupnega predilniškega delavstva, na katerem je poročal sodrug Pečnik iz Ljubljane o poteku pogajanj, in delavstvo je upravičeno mirnalo nad klerikalci. Vsa poročila je shod vzel z burnim odobravanjem na znanje. Tako se je končala stavka s povoljnim uspehom.

Živilska stroka.

Koliko časa bode še tako šlo. (Iz živilske stroke.) Kapitalistična infamija presega vse meje ter raste kakor goba. Župan v Rogaški Slatini je obeneb pekovski mojster. Temu županu je mite Bizjak V. Poglejmo si iz bližine človeka, kateri zavzema v javnosti mesto župana. Župan bi moral biti med prvimi, da čuva zakone in obstoječe naredbe. Toda ravno on je tisti, ki krši obstoječe zakone in naredbe. Naredba pravi, da se ne sme ponči delati, ravno tako naredba pove, da se ne sme konzumenta izkoriščati. Dokaz resnice tega sta doprinesla naša sodruga Meznarič in Leskošek. Omenjena sta po naiogu Osrednjega društva živilskih delavcev, dne 12. 8. t. l. dognala, da je imenovani mojster in župan začel z delom ob 11. uri zvečer. Da se uradno dožene resnica, sta omenjena sodruga pozvala policijo, da prisostvuje in konstatira kršenje delovnega časa in nočnega dela. Drugi dan se je šlo na delo s tehtanjem kruha, nič manj ni smo bili razočarani, ker res teža kruhu in pecivu ni odgovarjala predpisem ondotnega okraja. Še isti dan se je odposlala ovadba na Inspekcijo dela v Maribor, to je 13. 8. t. l. Na našo vlogo sledi odgovor inspektorja g. Kunca, datiran z dne 31. avgusta t. l., da je našo vlogo odstopil na okrajno glavarstvo v Ptuj, češ da taka zadeva ne spada v njegovo kompetenco. Torej polnih osem dni je rabil gospod inspektor, da je oddal našo vlogo na glavarstvo. Radovedni smo, kako daleč sega kompetenca tega g. inspektorja? Torej od Poncija do Pilata je stvar šla, končno pa kljub obstoječim odredbam ostane krivec nekaznovan! Kaj bo reklo okrajno glavarstvo na akt, še ne vemo. Upamo pa, da bode popolnoma

objektivno razsodilo, ter krivca po predpisih kaznovalo, ker sicer bi bili primorani, poiskati druga pota, da zagotovimo pravilno rešitev.

Razno.

Ljubljanski veliki semenj je bil odprt v soboto dne 3. t. m. Semenj je za Ljubljano nekaj povsem novega. Kakor izjavljajo tuji gostje, je vsa priredba jako lepo uspela. Cela razstava je zanimiva in precej lepo predočuje splošni napredek. Semenj ima namen, da seznanji interesente s pridelki in proizvodi ter, kje se to ali ono blago lahko naroči. To je glavni namen. Ustreza pa tudi sicer zlasti glede na splošno upoznavanje naše produkcije, nje stopnjo v kvalitativnem in kvantitativnem oziru. S tega stališča priporočamo tudi delavstvu, da si razstavo ogleda, ker je vstopnina za erkratni obisk 20 K razmeroma nizka. Razstava je odprta do ponedeljka dne 12. t. m.

„Vojni invalid.“ Splošna organizacija vojnih invalidov, vdov in sirot za slovensko ozemlje v Ljubljani prične z izdajanjem lastnega glasila „Vojni invalid“ glavni urednik glasila je tov. Meznarič Ivo, odgovorni urednik tov. Berglez Srečko. List bo izhajal 14-dnevno. Dopise je pošiljati na Uredništvo, Ljubljana, Selenburgova ulica števil. 6-II nadstr. Naproša se vsa poverjeništa, podružnice kakor tudi posameznega invalida in vdove, da točno pošiljajo dopise in nabirajo naročnike. Moralna dolžnost je vsakega vojnega invalida in vdove, da postane naročnik odnosno naročnica svojega glasila.

Zahvale.

Zahvala. Podpisani se najpristrčneje zahvaljujem sodrugom in sodružicam pivovarne „Union“ v Šiški za velikodušni dar 702 kroni, katere se mi je vsled moje dolgotrajne bolezni darovalo. Medno, 28. avgusta 1921. Tome Ivan, kovac.

Proletarci vseh dežel, združite se!

Izdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

COSULICH-LINE = TRST-AMERIKA =

New - York — Buenos — Ayres — Rio di Janeiro - Santos Montevideo
Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listkov za potnike za Slovenijo edinole pri:

SIMON KMETEC, Ljubljana
Kolodvorska ulica 26.

Sprejemem takoj več dobrih in treznih

usnjarskih pomočnikov.

Za stanovanje preskrbljeno.

Tovarna usnja Aleks Podvinec, Radeče pri Zidanmostu,